

Figyelem-felhívó ajánlás a Klubrádió Rakott c. műsorának 2011.03.03-i adásáról

A Rakott a magyar sporttal foglalkozik. A parlament módosítja a Nemzeti Sportstratégiát. A Magyar Sport Napján új sporttörvény készül. A sportstruktúra átalakítását júliusra ütemezik. A szerkezet-átalakítást felügyelő munkacsoportot januárban kérte fel Czene Attila államtitkár: vezetője a MOB alelnöke, Dr. Szabó Tamás. Megesik pl. a sportlövészetben, hogy számtalan bemeneti próbálkozás van: kimeneti jel alig(ha) található. A sportban ez nyilvánvaló. Hát a sport reformjánál? Tartalmi és módszerbeli aggály együtt adódik. Elfogulatlan, külső, civil szakértelem a munkacsoportnál még nem látható: közjogi poszt és pozíció annál inkább (államtitkárság, miniszterelnökség, parlamenti bizottság, MOB). Tocqueville: nincs veszélyesebb annál, mint mikor egy rossz rendszer önmaga megreformálásába fog. A muníció is kétséges. Elérhető az Európai Bizottságnak „*A sport európai dimenzióinak fejlesztése*” című közleménye. A jövőbeni cselekvés területeit és irányait érinti. Róla májusban közös európai miniszteri állásfoglalás várható. És addig, vajon mi a honi diagnózis és a terápia: mi a vezérfonal? Szűk (sport)baráti, szakági, intézményi körben reformálni nem ajánlatos és nem helyénvaló. Mennyi ilyet láttunk már?! 70-ig számoltam a sportban végbement főbb változásokat – csak a legutóbbi 12 évben. Nem tudnék három sikerültet megjelölni belőlük. A sporttörvény 5 nagyobb átrendezést-megújítást ért meg: közben lassan kiveszik mögüle az élő testkultúra. Sem temetni, sem dicsérni nem kell a mai magyar sportot: elég elemezni. Ebben partner a három vendég: Dr. Baráth Etele ex-miniszter, szakszövetségi elnök, Dr. Elbert Gábor, ex-szakállamtitkár, egyetemi adjunktus és Petó Péter, a Népszabadság elemző sportújságírója. Műsorvezető Kolláth György.

Forgatókönyv a Rakott 2011. 03.03-i adásához

A Klubrádió hallgatóinak jó estét, jó szurkolást kívánok! És jó hallgat(ó)zást is! Idősb, néhai Knézy Jenő sportbarát, ott fenn az égi magasságban: köszönöm a szlogenedet. Beköszönésed örökérvényű. A mikrofonnál Kolláth György. A mai, 20. amatőr óra sokunk régi mániájával, a magyar sporttal foglalkozik. Szenvedélyünk a sport: kézzel, lábbal, fejjel és mindinkább szájjal vívjuk.

Több aktualitás is fűződik a téma-választáshoz. A terv szerint nemsokára módosítja a Nemzeti Sportstratégiát a parlament. Élt 3 évet. Idén május 6-án, a Magyar Sport Napján pedig új sporttörvényt készülnek elfogadni. A régi, sokszor megbarkácsolt 4. Stv. élt 6-7 évet. A sportstruktúra szerkezeti átalakítását idén (!?) júliusra ütemezik. Élt valamikor is? Meg se született! Senki és semmi nem születik kétszer: egyszer, '89 után a múlt században, most meg majd júliusban. Csak a vajúdas kínjai érezhetők. 20 éve, több hullámban rugaszkodtak neki a sport úgynevezett rendszerváltásának: többnyire lepattantak róla. A jelen szerkezet-átalakítását felügyelő munkacsoportot január végén kérte fel Czene Attila államtitkár: vezetője a MOB alelnöke, Dr. Szabó Tamás úr, aki egyben a Nemzeti Sport Intézet vezetője is.

Az örökös sietség, a kapkodás, a rendszer-váltó-láz és a szóinfláció nem csillapodik. Hétfőn volt a magyar labdarúgás 110 éves jubileumának ünnepi ülése. Tengernyi érzelemdús kinyilatkoztatás, szurkolói vakhit és bizakodás, továbbá milliárdos megajánlás hangzott el. Ámde a múlt számvetése nélkül és jogi-igazgatási szempontból hibásan, megalapozatlanul, populista módon. Ígérték: lesz rend az idén, bár ezt nem hallották másnap a zalai kemény fiúk, akik jól összeverték a szombathelyieket. Lám, a futball újjászervezése sem gyógyul 8 napon vagy 8 hónapon belül: eddig főleg a PR változott. Rátgéber László axiómája, avagy első törvénye volt ez az igaz mondás: itt törpeharcsák minősítik a delfineket.

Megesik pl. a sportlövészetben, hogy számtalan bemeneti próbálkozás van: kimeneti jel alig(ha) található. Elrugaszkodni és csúcsot ugrani sem ugyanaz. A sportban ez nyilvánvaló.

Hát a sport reformjánál? Tartalmi és módszerbeli aggály – rengeteg keserű tapasztalat nyomán - megint adódik. Elfogulatlan, érdektelen, külső, civil szakértelem (jó teoretikus, okosan prognosztizáló agyközpont) a munkacsoportnál még nem látható. Közjogi poszt és bennfentes pozíció annál inkább (államtitkárság, miniszterelnökség, parlamenti bizottság, MOB mindenekelőtt). Tocqueville idézhető: nincs veszélyesebb annál, mint mikor egy rossz rendszer önmaga megreformálásába fog.

A muníció is kevés és kétséges. Elérhető az Európai Bizottság „*A sport európai dimenzióinak fejlesztése*” című közleménye. Csakúgy, mint előfutára, a Fehér Könyv, a jövőbeni cselekvés területeit és irányait érinti. Remélhetőleg épp ma és éppen Brüsszelből kapunk belőle egy kis ízelítőt. Egyébként pedig róla májusban közös európai miniszteri állásfoglalás várható. De addig, vajon mi a sajátosan honi diagnózis és a terápia: mi a helyzetünkől leszűrhető vezérfonal? Divatszóval: **mi a szitu és mi az irány?** Biztos, vagy legalább jónak tűnő választ, „magyar utat” körvonalalaiban sem látni.

Nem állítható, hogy semmi sincs. De bizony bármi is volt vagy jön kapásból, rövid idő múlva érvényét veszti. Jazz-zenekar nem improvizál annyit, mint a mindenkori magyar állami sportvezetés. A sportkormányzat mind e közben feltétlen igazodást vár el, csőlátással tekint egy-egy problematikus területre vagy kiemelt kedvencekre, és a saját tenyeréből szereti etetni szíve választottjait. Sportot űz a felszínes, PR-értékű akciózásból, de aztán már semmiben sincs 6-8-10 évig tartó folytonosság. Érdemben nem történik semmi, marad a 9 % és a 4. hely a selejtezőn. 9 % a sportoló lakosok arányában, 4. hely a futball kvalifikációin. Kedvező jeleket vizionálnak a felelősök, és mentségül a kinti feltételeket emlegetik. Régi módszerek sorjáznak egy megváltozott országban-világban.

A napokban informális egyeztetésen Magyarországon jártak az Unió országainak legfőbb állami sportvezetői. A találkozó tényéről és eredményéről Czene Atilla államtitkár úr adott a sajtónak túlaradóan optimista, tartalmában viszont alig megfogható beszámolót.

A sport elvben autonóm, önszervező, önfinanszírozó és demokratikus: a legcivilebb közügy. Normális országban, rendezett közállapotok és viszonyok között ritkán és nem KEHI-léptékben kabinetkérdés. Nálunk a 90-es évek végére, majd attól számítva mindmáig a nagypolitika a sportot is maga alá gyűrte. Olykor leküldte vagy levitte békába, pártharcok és személyi kihívások színterévé süllyesztette. Nagyobb harcok folytak a székekért és az asztal körül, mint a ringben. A testkultúra lehetne valóságos, elvitathatatlan közügy. A sport a nem túl fontos dolgok közül a legfőbb. A legtömegesebb közösség-teremtő „mozgásforma” és társadalmi alrendszer: ezért csakugyan lehetne stratégiai „ágazat”. Ehhez **mindenekelőtt jó sportpolitika kellene**: előbb válságkezelő, majd modernizáló hozzáállással, kevés lapos dumával, sok hasznos forrással, ágazatközi kiegészítéssel, sikeres decentralizációval és időtálló konszenzussal. És mind e közben korrekt monitoringgal. Olyan sportra lenne szükség, amely pont arra tart, amerre a társadalom és a nemzetgazdaság egésze halad. /Bár csak tudnánk, hogy ez a kettő merre is halad?/ Az ország általános trendjétől nem szakadhatna el, ugyanakkor védett autonómiája tisztelt nemzetközi elvárás és fontos hazai (m)érték is volna. Ebben a drákói „törvénykezésnek”, a sport vesszőparipa-szerű megrendszabályozásának, avagy oktrojált és személyelvű szerkezet-váltásának nem(igen) volna oka, szerepe és értelme. Így állunk? Szo-szo! Szűk (sport)baráti, szakági, állami-intézményi körben átformálni már csak ezért sem ajánlatos és nem helyénvaló. Nem „sanszos” - mondja a sportzsargon. Különben az egész megúszható, kibekkelhető, esetleg csak átbeszélhető. Nincs nagyobb túlélő, mint a sportszisztéma, s azon belül is a labdarúgás. Mennyi próbálkozást láttunk már?! 70-ig számoltam a sportra ráerőltetett, zömmel formai változásokat – csak a legutóbbi 12 évben. Nem tudnék három sikerültet megjelölni belőlük. Pl. a sporttörvény-alkotás 5 nagyobb lecserélést, átrendezést ért meg 1996-tól: közben lassan kiveszik mögüle az élő testkultúra. Olyan a sporttörvényalkotás újkeletű boomja, mint momentán az alkotmányozás: végeredménye egy vaktöltényes csodafegyver. Sem temetni, sem dicsérni nem dolgozunk és

nosztalgizva sem illik méltatni a magyar sportot. Aki a múlton mereng, az ősök árnyékában mutat mai inkompetenciát.

Mélyebb összefüggéseket, okokat, következményeket és kilátásokat elemzünk tehát. A műsor előtt és után mi is szurkolók vagyunk. Ám az adásban nem drukkolnunk kell, hanem – a sportvezetőinknek is példát mutatva – higgadtan értékelni és az előre jutás lehetőségeiről, komplex feltételeiről és csomópontjairól érdemes szólni. Itt és most nem a **Hajrá magyarok!**, hanem a **Ki a jobb?** vagy talán a **Mindent bele!** a jó csatakiáltás. /A **Huj-huj hajrá!**-t szláv szomszédaink nyelvi érzékenysége miatt mellőzzük./ Mindebben pedig - meggyőződésem szerint - avatott partner lesz a mai három vendég: Dr. Baráth Etele ex-miniszter, szakszövetségi elnök, Dr. Elbert Gábor, ex- sport-szakállamtitkár, egyetemi adjunktus és Pető Péter, a Népszabadság elemző sportújságírója. Szervusztok Urak és Sportbarátok! Köszöntelek Benneteket, s köszönöm, hogy a hallgató figyelmére szántok egy jó órát. Máris jelzem, hogy Baráth Etele EU-tanácsnok úr Brüsszelből telefonon tart kapcsolatot velünk. Méghozzá egy kemény jelentéstevői nap remélt sikere után nyergel át a sportra, hall és bizonyára véleménnyel megtisztel minket? **Tényleg a vonalban van Baráth úr?** Mi fülhallgató útján halljuk Etele szavait, neki pedig tessék bátran közbeszólnia. Ősi szabály: a komédiának pörögnie, a tragédiának hömpölyögnie kell! Mi valahol e kettő között haladunk.

Hagyományunk a vendégek derűs felkonferálása. A három vendég egy-egy pöttynyi sztorizós jellemzést kap. Baráth Etele volt az, aki a 12 évvel ezelőtt készült sportprogramunkat a legvilágosabban, a leginkább lényeglátóan szedte ízekre, okkal-joggal bírálta is. Szinte el voltunk ragadtatva a művüinktől, amikor elnök úr 8-10 pontban helyre tette. Egyet emelek ki gondolataiból: nincs önmagában sport, hanem annak sikere kizárólag ágazatközi összefüggésekben érhető el. Úgy mondtuk: sportbarát környezet szükséges – akkor és azóta is. Elbert Gáborral a legtöbbször a TF-en találkoztam. Egy végtelenül nyitott, elhivatott, gyors eszű és jól kommunikáló fiatal sportembert láttam kezdettől benne. Sport-szakállamtitkár is volt Gábor. Ezen a tituluson ő meg én nem ugyanazt értjük. Szerintem ez a kategorizálás amúgy sem komilfó. A szakállam titkára a párom: elküld borotválkozni, ha szúr a szakáll. Kaptam Gábortól egy diadalittas sms-t a sportstratégia parlamenti elfogadásakor: Yeh! volt a végszó. Visszaírtam rá: gratulálok, ám nem a megajánlás, hanem a valóra váltás a kulcs. Azóta a kulcs talán már a lábtörő alatt van, ha megvan még egyáltalán.

Pető Péter olyan sportújságíró, aki főleg nem a napi hírről tudósít, hanem a dolgok mögé néz, összerak tényeket következtetéseké: azaz lát a pályán. Értékel, nemzetközileg egybevet, megért és bemutat közgazdasági vonzatokat: tőle-általa **a miért érthetővé válik**. Ügyes dolgozatot írt pl. ma a debreceni stadion-mizériáról. 100 sportújságíró között talán öt van ilyen. Péter a futballvébé idején nem átalott jót bohóckodni egy focilabdával és Murányi Andrissal, videofelvételen. A tudás teszi az embert komollyá, nem a gyomorhaj.

Műsorunk négy részből áll. Az elsón lassan túl-leszünk. Rövidesen, és majd még kétszer közszolgálati-kereskedelmi szünet következik. Ám az első pauza előtt jöjjön egy a la carte – ami talán a fórumozó hallgatót is megéri. Figyeljük a beírásokat, már látni nagyon szellemes kommenteket! Mai szakkomentárban volt olvasható: már a 20 %-os terhet jelentő ekho is fölhöz vágná a honi profi futballt! Hát, ha valóban így van, harsog(hatná) a lelátó: Földet rá! Kommentelők: csak rajta!

Ma divat 12 pontos (?) kérdéssel megfricskázni a nagyérdeműt. Íme, egy sportos kísérlet erre. Műsorvezetőként ismertetem a 12 pontot, majd három blokkban, szünetekkel igyekszünk a vendégekkel megválaszolni azokat. **Első blokk főmenüje lesz a sport a XXI. században a világban és itthon: tények, igények, rendezések, helyek és helyezések, kilátások és hozzájuk rendelhető feltételek jönnek szóba. Európai trendek, modellek, irányok és uniós lehetőségek is itt kapnak áttekintést, de kitekinthetünk a sport nemzetközi szövetségeinek dolgaira is: pl. EHF, UEFA.**

A második blokkban hazatérünk, és a feje tetejétől a talpáig áttekintjük a honi viszonyokat. **Elemző értékelést kap a MOB, a sportfőhatóság, a stratégia és annak kinyilvánítása, a jog, a falu, a város, az iskola sportja, az egyén, a család áldozat-vállalása. Bizonyára kitérünk a para-sport kihívásaira.** Itt beszéljük meg a közgazdasági vonatkozásokat is.

A harmadik, befejező blokkban **pedig a napirendre vett reform** főbb lehetséges és kívánatos válfajára térünk ki, és persze, futballozunk is. A lelátótól a klubházig egy kicsit átvilágítjuk a honi foci-szisztémát, **választ keresve arra is, hogy léteznek-e válságjelek, és látni azok terén érdemi cselekvést, előre jutást? Szaladjunk már holnap ezrével egy NBI-es meccsre, vagy nyugi: sem a pálya, sem a lelátó légköre nem erre csábít. Végül, nehéz agytorna-feladvány zárja a mai adást.**

A kérdések:

1) *Hol van a reális helyünk a világ sportjának egészébe? Peking után, London előtt mi a fősodor? Érdemes néhány kiemelt sportágunkon bemutatni a kilátásokat: pl. kajak-kenu, kézilabda, vízipóló, úszás.*

2) *Javulunk, stagnálunk vagy visszaszorulunk a nagy nemzetközi versengésben? Min múlik mindez, és birtokában vagyunk-e a fő feltételeknek?*

3) *Véglegesen kijöttünk az államosított, ún. szocialista sportpiramisból. De eljutottunk-e az európai jogállamok és piacgazdaságok polgári sportszisztémájához? Megvannak-e, érlelődnek-e ennek a feltételei, netán lesz speciális, köztes magyar sportmodell?*

4) *Mitől stratégiai ágazat a sport? Elég-e, ha programban ekként megzenésítjük, majd feleannyival több közpénzt pumpálunk bele felülről, s ha a lojalitás mentén elfoglalunk majd minden státusz-pozíciót, és ha sportszeretetünkkel kitüntetjük a lelátók mentett oldalát? Ennyi?! Hétfői verbális öngól volt: a futballban az utánpótlás-nevelés állami feladat lesz, ígérte a kormányfő. Adnak-kapnak rá 3 uszke 5 Md. Ft-ot. A futballba 10 év alatt bejön majdnem 240 Md. Ft. ígérte az MLSZ elnök. Ám legyen, kivéve, ha az Unió döntően csak utánpótlás célra engedné meg a társasági adókedvezményt, ám az meg csiribí-csiribá átcsorogna mégis a profikhoz, hiszen az állam úgyis ad pályázatmentes közpénzt a kicsik focijára. **Hogy is van ez, mi lesz ebből, ha rájön az EU?***

5) *Valóban egységes ágazat-e a sport, avagy már csak uniós vonatkozásban is meg kell különböztetni annak több szelvényét. Minimum a közpénz-mentes hivatásos sportot, és a közérdekből támogatható egyebet: az iskolaitól a szabadidős testedzésen át a világversenyeken való nyertes részvételig? **Kiegyensúlyozott, szelektív sportpolitika kell-e, avagy van a foci, és futottak még az egyéb kapcsolt részek? Utánpótlás-helyzet, akadémiák reménye, rendszeres testgyakorlók konstans 9-10 %-a mit jelent, s miként mozdítható előre?***

6) *Hogy áll nálunk és másutt a sportbarát közgazdasági és jogi környezet? **A remélt 20 Md. Ft. társasági adóbevétel nem vágyálom?***

7) *Európa, és az Unió milyen követelményekkel, tanulságokkal és tapasztalatokkal szolgál, s mindezen belül mit várhatunk onnan? Mi újság Brüsszelben – Baráth elnök úr?*

8) *Centralizáció vagy decentralizáció a helyes irány a sportirányítás valamennyi szintjén? Mire jó a mai sportfőhatóság, kell-e folyton törvényben a civil struktúrákat abajgatni? Tudja-e bárki, hogy néz ki egy város, egy falu sportja? **Ha direkt irányításra állnak vissza, azt akceptálja-e a társadalom, s érvényesül-e vele együtt a főnökség elsődleges, döntő felelőssége?***

9) *Elemezzünk makro- és mikro-gazdasági számokat: a központi büdzsétől a helyi önkormányzati esélyeken át a családi költségvetésig! Ki mit nyújt, ki mit bír el, hogy jön mindez sikeres harmóniába? Eljut-e egyáltalán az adófizető pénze a sport valódi színteréig, a klubokig?*

10) *Mi következik, **mi várható a MOB hatáskörének kiterjesztésétől? Lehet-e közfeladatot ellátó, fél-állami köztestület a Bizottság, ha a nemzetközi normák szerint nem lehetne? Jó gazdája, elfogulatlan közszponzora lehet-e annak, ami az olimpizmuson túli zóna? Vizitelni jár majd hozzá is a KEHI?***

11) A futball, mint olyan megkerülhetetlen. *Igaz-e, hogy megtorpant a világ labdarúgásának fejlődése, volna bizonyos esély felzárkózásunkra. És ha a nemzeti válogatott lépett is előre, de vajon a honi foci egésze tényleg 5 válság-tényezővel küszködik? Szakmai, irányítási, közgazdasági, jogi és morális krízis volt, van, s marad is?*

12) Záró-kérdés: képesek vagyunk-e, leszünk-e törvényes rendet teremteni, majd szavatolni a stadionban, a lelátón, a klubházban, egyik-másik szövetségben, vagy pl. a Fradinál, s az arculat-átviteli szerződések körül, *vagy úgy még sohasem volt, hogy sehogy se lett volna? Tisztul-e a kép, vagy a képünk leszakad a sok üresjárat és sérelem láttán? A sportfogadást itt nyomtatékosan szóba sem hoznám (megtette ezt Rogge elnök úr a mai lapok szerint, vészhangot kongatva), ám a jövőt a totóban 1, X, 2-ben játszánám meg. /Opciók: nyerhetünk, bukhatunk, és évekig nem történik valójában semmi./*

A sport-témájú Rakott agytorna-feladványának **nehéz kérdései** következnek: 1) *Mely helyszínekhez kötődött a „Hic Rhodus, hic salta! felszólítása? Válasz: a különböző irodalmi és (sport)történeti források nem egységesek a „főszereplő” megnyilvánulásának színterében. A hazai nagy Sportkrónika szerint 2 helyszín érdemel említést: Olümpia és Rhodosz. Olümpiában dicsekedett Rhodosz nagyhangú atlétája (vagy öttusázója), hogy szülőhelyén milyen messzire ugrott. Erre mondták neki: itt tessék (ugrani)! 2) Az emberiség korai történetében mely tényezők, motivációk határozták meg a sportot, mint játékot? Válasz: A vadászat, a háború és a vallás, valamint a szórakozás, az ünneplés. 3) Mit jelent ez a kifejezés: kalokagathia? Válasz: Ókori görög eszménykép kifejezése: lényege, a test és a szellem harmóniája, vagyis, hogy az ember egyszerre legyen szép (kalosz) és jó (agathosz).*

A megfejtéseket a fórumba várom. A legfrissebb, perfekt megfejtő sportmezt kap. Jó fejtörést, keresést és találatokat kívánok!

Köszönöm, hogy velünk voltatok: Dr. Baráth Etele, Dr. Elbert Gábor és Pető Péter. (Vendégeinknek halkán, lassan, csendben mondom: *szép volt, fiúk!*) Együtt köszönjük meg a hallgató figyelmét és a rádió technikai stábjának: Árva Brigittának és Józsa Péternek a segítő közreműködést. Kellemes estét kíván Kolláth György. A viszont-hallásra három hét múlva, ugyanitt.

Legközelebb Koncz Zsuzsa és Zorán lesz a vendégem a Rakottban.